

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletna „ „ 20.— „ „ 18.—
 „ četrtletna „ „ 10.— „ „ 9.—
 „ mesečna „ „ 3.50 „ „ 3.—
 Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

Iserati: Enostolpna petliversta (59 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 30 vin., za dva-
 la večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. —
 Poslano: Enostolpna petliversta K 1.—, — izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob 8. uri popoldne.

Dr. Trumbić prosi Wilsona posredovanja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 14. februarja. (Radiotelegram). Jugoslovani so izročili mirovnemu posvetu predlog, naj se spor med Jugoslavijo in Italijo glede obmejnih ozemelj izroči posebnemu razsodišču in da bodi Wilson osebno sodnik. Orlando je obiskal Wilsona in mu naznanil, da se mora glede tega posvetovati z ostalimi italijanskimi delegati in da predlogu toliko časa ne more pritrčiti, dokler ne pozve, kako stališče zavzema glede njega italijanska vlada.

in morda tudi italijanski parlament.

Wilson je Orlando odgovoril, da predlog ne izhaja od njega, marveč od dr. Trumbića, ki je pretekli teden govoril z njim in ga prosil, naj prevzame razsodništvo. Wilson bi rajši ne sprejemal naloge, združene s toliko odgovornostjo, rad pa bi prevzel prijateljsko posredovanje med Italijo in Jugoslavijo, ki bi zadovoljilo obe stranki.

Na Štajerskem še ni miru.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 15. februarja. Mariborski Nemci in nemčurji so zopet z veliko vneto začeli pobirati podpise za Nemško Avstrijo in hujskati proti Jugoslaviji. Podpise izsiljujejo tudi od Slovencev. Policija je zaradi hujskanja zaprla že več oseb,

med njimi železniškega oficila Falkeja, ki je že pet dni v zaporu. Nemci tudi niso oddali orožja, zato se vršijo hišne preiskave, ki so dognale, da so imeli Nemci in nemčurji skritega mnogo vojaškega in drugega orožja ter municije.

Politična zborovanja v Sarajevu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Sarajevo, 14. feb. Tu so po mestnih ulicah izobešene zastave v pozdrav ministru Pribičeviću, ki prihaja v Sarajevo k osnutju Jugoslov. Demokratske Stranke.

Sarajevo, 14. feb. Danes je imela Srbičkova srbska radikalna skupina predpogovor zaradi jutrišnjega sestanka Jugoslovanske Demokratske Stranke. Na tem posvetu se bo odločilo, ali vstopi skupina v Pribičevićevo stranko.

Sarajevo, 14. feb. V Pribičevićevo stranko bo nastopila tudi Dimovićeva stranka nacionalni demokrati in skupina Šerifa

Armantovića, ki se zbira okrog »Jedinstvi«.

Sarajevo, 14. feb. Sarajevska »Jugoslavija« imenuje v nekem članku, spisanim o priliki zborovanja demokratskih strank ministra Pribičevića jugoslovanskega Tisza: »Jugoslavija« pravi, da bi ji bilo ljubše, če bi prihajal Pribičević z boljšo legitimacijo, nego je krstni list stare hrvatsko-srbske koalicije, katere cesta iz Zagreba v Budimpešto in nazaj še ni prarastla s travo.

Kdaj bo sklenjen mir?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Bern, 15. feb. Tukaj se mudeči francoski diplomati so izjavili, da ni pričakovati, da bi se izdelali obrisi nove Evrope,

preden se vrne Wilson k mirovni konferenci. Izdelave preliminarnega miru ni pričakovati pred Velikonočjo.

Priznani.

Poslanik Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev je brzojavil iz Pariza, da so Združene države Severne Amerike uradno priznale našo državo. S tem činom, ki ga je po zadnjih izjavah Lansinga, bilo pričakovati, smo stopili v zvezo tistih držav, ki se danes v Parizu udeležujejo mirovnega posveta. Ententa, v kateri igra Italija znamenito intrigantsko vlogo proti nam, nas sicer še ni priznala. Ni pa dvoma, da je priznanje od strani Amerike važen predznak, da bo prav kmalu tudi ententa sledila zgledu Amerike.

V najbližnjih dneh se v Parizu prične obravnavati jugoslovansko vprašanje. Wilson sicer medtem odpušča za kratek čas v Ameriko, toda nadomešča ga bo njegov osebni prijatelj, in zaupnik znani polkovnik House. O njem nam je znano, da je do zadnje pičlice poučen o položaju na naši jezikovni meji proti Italijanom in Nemcem. In naši zastopniki na mirovnem posvetu bodo kot enakovredni z ameriško delegacijo lahko nastopili za zahteve našega naroda, posebno v okupiranem ozemlju. Nesmisel pa bi bilo, ko bi Amerika smatrala naše zastopnike kot poslanike kraljestva SHS, cela ostala ententa pa bi poznala še samo zastopnike Srbije, ki je pravzaprav ni več. Zato z vso upravičenostjo lahko upamo, da bo tudi ententa kmalu morala slediti Ameriki in nas priznati. Morda je Amerika s svojim korakom ravno hotela streti ta italijanski odpor.

S pomočjo Amerike je tedaj mlada Jugoslavija dosegla v Parizu velik uspeh, katerega posledice se bodo pokazale ne le v vprašanju naših meja, marveč, kakor upravičeno smemo upati, tudi v naši gospodarski politiki napram zunanjim državam, ki imajo danes v rokah ne le blago, marveč tudi vatel, s katerim odmerjajo svoje dobrote.

Živeli smo doslej življenje dvoživke. Doma smo imeli »kraljestvo SHS«, v Parizu pa so poznali le Srbijo in posebej nas kot narod bivše premagane Avstrije. Ta negotovost je sedaj izginila in konsolidiramo se lahko tudi na zunaj. Amerika hoče čimprej mir med narodi, hoče, da se mlade države tudi znotraj umire, zato hiti, da se zapletena vprašanja, ki razburjajo narode, čimprej rešijo. In to ne bo le v

korist naše mlade države, entente in zveze narodov, marveč v prvi vrsti v korist Italije, ki je toliko časa intrigirala proti nam, ki pa ji huje ko drugim prete valovi anarhije.

V čemu pravice, reda in miru med narodi ozdravljamo priznanje naše države od strani Amerike in njenega velikega sina Wilsona!

Za prehrano Balkana.

London, 14. februarja. (Lj. k. u.) »Morning Post« javlja iz Washingtona: Evropska komisija ameriškega Rdečega križa poroča: Po naših informacijah je vprašanje prehrane razen Poljske najtežje na Balkanu. Oskrba teh dežel z živili in oblačili se mora izvesti po posamnih vladah, ali poedino ali skupno. Da tej sili odpora, je Rdeči križ organiziral velike komisije in jih odposlal na Balkan. Podpolkovnik Henry Handerson bo imel svoj sedež v Rimu, kjer mu bo na razpolaganje veliko število sotrudnikov iz Italije in iz Francije. Ti bodo odposlani v razne kraje Balkana. 70 članov bo pričelo svoje delovanje v severni Srbiji pod vodstvom podpolkovnika Tomaža Franama, 24 članov pod vodstvom majorja Perrya se bo nastanilo v Solunu, 40 članska misija je na Francoskem že pripravljena, da odide v Črno goro. Podpolkovnik Gideon Welles odide s štabom 65 oseb in tremi tonami živil v Rumunijo. Za Albanijo določena misija šteje 25 članov pod vodstvom majorja Glenfreda.

V Požunu red.

Požun, 14. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Minister Štobar je izjavil zastopniku Čehoslov. tisk. urada, da je bilo danes v Požunu vse mirno. Vsi delavci so se zopet povrnila na delo. Trgovine, gostilne in kavarne so odprte. Minister Štobar je imenoval za ozemlje zasedeno po čehoslov. četah na bivšem ogrskem župane.

Za mir v Rusiji.

Pariz, 14. februarja. Vse ruske stranke, med njimi tudi finske, estonske in livonske, bodo poslale svoje zastopnike na Princesine otoke, kamor je Wilson povabil zastopnike Rusije na razgovor o ureditvi ruskih razmer.

Zveza narodov.

Pariz, 14. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Komisija za zvezo narodov je imela v sredo sejo. Dosežen je bil popoln sporazum. Po posredovanju Leona Bourgeoisja so iznova spopolnili prvotno po generalu Smutsu predlagano in po predsedniku Wilsonu popravljen besedilo. Načela, ki jih je zaktopal francoski delegat, so zavezniki sprejeli. Tako se bodo n. pr. člani zveze narodov le v najskrajnejši sili poslužili orožja, da branijo celoto kakšnega ozemlja. Pričakuje se, da bo mogoče še pred Wilsonovim odhodom na plenarni seji konference določiti končnovečeliano besedilo.

Wilson in regent Aleksander.

Belgrad, 14. feb. (Lj. k. u.) Jugoslov. dopisni urad poroča: Na vest nekaterih listov, da predsednik Wilson ni hotel sprejeti regenta Aleksandra, je Jugoslovanski dopisni urad pooblaščen izjaviti, da je sprejel Wilson prestolonaslednika regenta Aleksandra, kakor sprejme vladar vladarja, in da sta se oba razgovarjala o aktual-

nih političnih vprašanjih. Kdor pozna mišljenje in naziranje prestolonaslednika regenta Agleksandra glede integritete celoga etnografskega teritorija našega naroda, ta je prepričan, da mora njegovo razlaganje naših teženj predsedniku severoameriških držav zadovoljiti vsakega Jugoslovana.

Vprašanje hrvatskega grba.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 15. februarja. Starčevićeva stranka prava je po svojem zastopniku izjavila banu, da bo njen pristaš dr. Petričić izstopil iz ministrskega kabineta, če se sedanja oblika državnega grba, v katerem je grb Hrvatske pokvarjen, ne prekliče. Pričakovati je, da se bo grb predrugačil.

Belgrad, 14. feb. (Lj. k. u.) Jugoslovanski dopisni urad poroča iz avtoritativ-

ne strani: V državnem grbu kraljestva SHS ni izostala na šahovskem polju nobena kocka vsled vladne odredbe, ampak se je dogodila pisarska pogrška, ki bo v najkrajšem času popravljena. Ta bi bila mogoča dosedaj tudi brez nepotrebnega razburjenja, ker gotovo ni nikomur ležeče na tem, da razburja v tako važnih vprašanjih narodno čustvovanje Hrvatov.

Poslovenjenje mariborskih šol.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 15. feb. Okrajni šolski svet mariborski je imel včeraj dolgo sejo, v kateri je sklenil, da se vse nemške javne in zasebne šole v mariborskem okraju spremenijo v slovenske. Dalje je sklenil, da se odslovi vse nemško in nemčursko učitelj-

stvo ter nadomesti z narodnim učiteljstvom. Višji šolski svet v Ljubljani je dovolil okrajnemu šolskemu svetu v Mariboru, da si sme za važna nadučiteljska in učiteljska mesta izbrati po vsem spodnjem Štajerskem najboljše učne moči.

Hrvatsko-slovenska nesoglasja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 15. feb. »Obzor« napada ljubljanski »Slov. Narod«, češ da se okrog njega zbira majhna skupina, ki seje razdor med Hrvati in Slovenci. List pravi, da ta skupina že od vsega početka podpira Pašičevo politiko in da sistematično napada Hrvate. »Obzor« izjavlja, da nima nič proti temu, če dr. Žerjav in dr. Kramer odpeljeta svojo stranko v Pašičevo strujo, toda zavarovati se mora proti temu, da bi se to zgodilo na račun Hrvatov, ki so doslej ži-

veli s Slovenci v miru in slogi. Sledi več očitkov Slovincem; med drugim poudarja »Obzor« zlasti izrabljanje zadnjega slučaja s hrvatskim polkom na Štajerskem v svrhu protihrvatske agitacije, in opozarja na nedostojno ravnanje s hrvatskimi potniki v Špiljah.

V razmotrivanju stvarnih vzrokov nesoglasja med Hrvatsko in Slovenijo se »Obzor« ne spušča.

Nov napad na Ljenina.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

London, 14. febr. »Morning Post« poroča iz Stockholma, da se je izvršil na Ljenina med vožnjo v avtomobilu nov napad.

Ljeninu se je posrečilo, rešiti se, njegov šofer je ranjen. Napadalca so ujeli in ga ustrelili z dvajsetimi njegovimi sokrivci.

Kaj bo z Nemško Avstrijo?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Bern, 15. feb. S prvim vlakom je prišlo v Švico mnogo francoskih diplomatov, katerih naloga je, da se posvetujejo z jugoslovanskimi in poljskimi politiki. Oni hočejo spoznati razmere v Jugoslaviji in na Poljskem, da o tem poročajo mirovni konferenci.

Diplomati so izjavili, da je francoska

javnost zelo vznemirjena zaradi resnih nasprotij med Wilsonom in Clemenceaujem. Kar se tiče Nemške Avstrije, so vse stranke rojalistov za to, da se prikloni nemški državi. Francoska pa ne bo nikakor dovolila, da bi se katerikoli del češko-slovaške države pridružil Nemčiji.

Italijanska agitacija v Čini gori.

E. Lj. grad, 14. feb. (Lj. k. u.) Jugoslov. dopisni urad poroča: Od avtoritativne strani se naznanja, da so se 9. t. m. z Arnavti v okolici Peča razvili ljuti boji. Ka-

kor pri zadnjem upor, se je moglo tudi sedaj ugotoviti, da so uporniki v zvezi z Italijani.

200.000 mož proti Nemčiji?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 14. feb. Pri današnjem posvetu vrhovnega vojnega sveta se je dosegel popoln sporazum. Ententa bo sestavila ar-

mado 200.000 mož, da zasede z njo Nemčijo. To armado bi zmanjšala šele tedaj, kadar Nemčija izvede demobilizacijo.

Iz pokrajine.

Matica Hrvatska. Člani, kateri so plačali pri Jugoslovanski knjigarni naročnino za knjige Matice Hrvatske, dobe naročene knjige v drugi polovici meseca februarja ali najkasneje začetkom marca. Stvar je v teku.

kr Zveza jugoslovanskih hranilnic vabi v svrhu določitve pasivne obrestne mere vse hranilnice in posojilnice na sestanek, ki se vrši dne 17. t. m. ob 4. uri popoldne v posvetovalnici Mestne hranilnice ljubljanske.

kr Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo ima v četrtek 20. svečana 1919 v Ljubljani na verandi hotela »Union« ob 10. uri popoldne svoje izvanredno društveno zborovanje s sledečim sporedom: 1. Sklep o preuredbi društva in volitev novega odbora. 2. Stališče v zadevi nameravane agrarne reforme. 3. Protest proti uničevanju kraških nasadb na Notranjskem po italijanskih okupacijskih četah. 4. Morebitni predlogi.

kr V Trstu vlada splošna nezadovoljnost. Ob splošni stavki, ki se je vršila v protest proti italijanski vladi in v dokaz solidarnosti med delavstvom, ni imel Trst ne vode, ne kruha, ne elektrike — sploh ničesar. Trajala je en dan. Za 13. t. m. se je znova pripravljala taka stavka, dokler se ne ugodí njihovim zahtevam. Še oni Italijani iz Trsta, ki so klicali »odrešenje«, si zdaj žele, da bi kmalu odšli.

kr Preganjanja. Gosp. Lovrencu Kosu, kaplana v Rojani, so Italijani pred nekaj dnevi dostavili opoldne ukaz, da naj zapusti Trst že ob 5. uri popoldne. G. kaplan se je obrnil na dr. Wilfana, ki je izposloval pri italijanski oblasti, da so mu dali štiri dni odloga. Dne 12. t. m. pa je moral oditi. Vzroka seveda niso navedli, izgnali so ga gotovo radi tega, ker je Slovenec in nima domovinske pravice na Primorskem.

kr Brez čuta državljanske dolžnosti in morale so nekateri naši deželani, posebno mesarji in živinski prekupec. Ti ljudje so za par kron dražje rajši utihotapljali živino našim »zaveznikom« Italijanom, kakor pa da bi jo oddajali ynovčevalnici za živino. Te ljudi, katere bi orožništvo prav lahko izsledilo, ker so splošno znani, bi morala naša vlada korenito poučiti, obrtnikom vzeti obrtna dovoljenja, o državljskem čutu in morali. Pa ne še to. Poleg tega pa zabavljajo, da se vse ka-

di. Živino so dali tuji državi, od domače hočejo imeti pa usnje! Enako tudi zahtevajo od mest in industrijskih podjetij vse mogoče v obliči. Sladkorja, tobaka, petroleja, obuvala, obleke in sploh vsega, kar doma nimajo. To je skrajna infamija! Ljudstvo si pritrjuje, vlada deluje na vso moč, da kaj dobi proti kompenzaciji od drugod, lumpi pa najdragocenejša živila utihotapljajo čez meje. Tu naj se zakon uporablja z vso strogošjo!

kr Razmere v Mitrovici. Sarajevski »Jednakosti« poroča prijatelj, da so razmere v Mitrovici že mesec dni popolnoma redne. Muslimanom je osebna varnost in nedotakljivost premoženja zagotovljena. Tudi sicer so razmere ugodne. Tako stane par čevljev 15 dinarjev, a dobra obleka 100 dinarjev.

kr Povsodi hromost. »Hrvat« piše: Belgrajski mestni podnačelnik je rekel, da je prehrana Belgrada odvisna od savskega mostu. Toda ta most še vedno plava globoko v Savi. Obupno ga je gledati v hladnih valovih. Medtem pa 4000 madjarskih kvalificiranih in za delo sposobnih delavcev nič ne dela. Njim plačuje mažarska država po 40 K dnevno, toda v neveljavnih, t. j. nežigosanih bankovcih in tako ti ljudje ob vsej plači stradajo. Neki inženir je ponudil, da dvigne most iz vode v 12 dneh za 120 tisoč kron. Za ostalo delo in potrebne poprave bi bilo treba še dvakrat toliko, tako da bi vsa poprava mostu stala približno pol milijona kron. Vlada pa čaka, da ji jugoslovanski parlament dovoli v to svrhu 5 milijonov dinarjev. Ko bi čakala na to samo vlada, ampak čaka tudi most...

Iz Ljubljane.

I Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani naznanja, da se sestanek uradnikov strokovne skupine trgovine, obrti in industrije, ki se v nedeljo dne 9. t. m. ni mogel vršiti, vrši v nedeljo, dne 16. februarja ob 9. uri popoldne v restavracijskih prostorih v Narodnem domu z istim dnevnim redom. Pridite polnoštevilno!

I Boj za »špeh«. Danes zjutraj so velike množice žena in moških čakale na ljubljanskem trgu na »špeh«. Naenkrat privozi pred prodajalno voz in naložili so nanj 50 kg špeha, da ga »nekam« odpelje. Ljudi se je polastilo veliko razburjenje, prišli so za voz in niso pustili, da bi odpeljali slanino, medtem ko bi morala cela

množica ljudi še dalje čakati na zabelo. Bilo je veliko kričanja, ki je kazalo, kako je ljudstvo razburjeno nad brezobzirnostjo, s katero mu je neznan nekdo hotel izpred nosa odpeljati celo množino zabele.

I Nočni shod ljubljanskih kandelabrov. Preteklo noč so zborovali ljubljanski kandelabri. Navzoči so bili vsi kandelabri, razen tistih, ki so bili službeno zadržani, in teh je neznatno število. Na prvi pogled po zborovalcih se je videlo, da vojska tudi kandelabrom ni prizanesla. Bilo je med njimi vse polno invalidov. Ta je bil slep, drugi je imel popolnoma stolčeno glavo, tretji je bil brez glave, četrtemu sta manjkala glava in život, od petega je bil navzoč samo duh, ki pa je bil grozno slab in je dišal po kočevskem premoğu. Le par kandelabrov iz boljših krogov je bilo še čilih in zdravih. — Zborovanje je otvoril kandelaber, kateremu se je od vseh strani poznala častitljiva starost in težka življenjska izkušnja. Nagovoril je nočne zborovalce tako-le: Dragi tovariši! V sedanjih težkih časih se vsi stanovi združujejo in si skušajo zboljšati svoj težaven položaj. Iz tega vzroka smo se zbrali tudi mi. Naš stan je eden najvažnejših, pa tudi najtežavnejših. Naša naloga je, da ponoči, ko sonce odpove svojo svetlobo, razsvetljujemo ceste, ulice in razne kote, da si ubogi zemljani pod nami ne razbijejo svojih kosti. (Tako jel) Ali pa moremo vršiti to svojo dolžnost, kakor bi radi? (Klici: Nikakor ne!) Le poglejte, v kakšnem stanju se nahajamo. Vojska nam je zadala težke udarce. Koliko žrtev iz naših krogov imajo na vesti drveči vojaški avtomobili, policijske demonstracije itd. Vojska je v zvezi z alkoholom podivjala zemljane pod nami, da se brez vsakega vzroka zaletavajo v naš in nam delajo škodo. (Tako jel) In kdo se zmeni za nas, kdo nam bo popravil to ogromno škodo, kdo pomagal, da se dvignemo zopet do prejšnjega stanja? (Klici: Nihče!) Ako bo šlo tako naprej, preti nevarnost, da bo stan kandelabrov zginit z ljubljanskega površja. Ker mi ne moremo več vršiti svoje dolžnosti, predlagam, da odpošljemo mestnemu svetu ljubljanskemu kratko resolucijo: »Če se strašni bedi ljubljanskih kandelabrov takoj odločno ne odpomore, zahtevamo od mestnega sveta, naj poskrbi, da bo sijalo sonce tudi še ponoči, ali naj pomnoži število lun.« Resolucija je bila soglasno in z navdušenostjo sprejeta. Da se utrdi stanovska zavest kandelabrov, je zbor sklenil, da se bodo tozadevne seje vršile redno vsaki teden.

Žena.

z Proti ženski volilni pravici. Saj jih ni veliko, ki bi danes javno nastopali proti temu, kakor jih ni veliko, ki bi se upali govoriti proti demokraciji. Demokracija je danes neomejena zmagovalka — vsaj načelno, a ženska volilna pravica je ena njenih temeljnih zahtev. Razen tega je pa danes ženska volilna pravica v večini držav že vzakonjena, in zato ni več časa razmišljati o koristnosti ali umestnosti te pravice, marveč se je treba požuriti, da si zagotovi ženske glasove vsak, ki hoče dobiti

pešedo v zakonodaji. Vse resne stranke in celo neresni listi se ravna po tem, samo vsenemci delajo tudi tu izjemo. »Alldeutsches Tagblatt« je priobčil članek, v katerem na najslovesnejši način obsodi in prekolne žensko volilno pravico, ki je le zahrbtno sredstvo za »Weiberherrschaft« žensko gospodstvo. Med drugim navaja »strašne besede Katarine Strumfels«, ki se bodo uresničile, ako Nemcev ne sreča pamet: »Kakor za smeh je, da najmožateji narod tega sveta, nemški, doživlja sramoto, da ga njegovo ženstvo vodi v propast. Kajti četudi vsi evropski narodi bolehajo na ženski, tako gotovo in tako kmalu, kakor nemški, ne bo nobeden propadel na ženski.« — To so res strašne besede. Da jim ne bi kdo pod prvim vtisom verjel, naj takoj spomnimo na Američane in skandinavse narode, kjer imajo ženske že dolgo politične pravice, a o kakem propadanju teh narodov ni nikjer nič videti — nasprotno! To so duševno in telesno najzdravejši, gospodarsko najkrepkejši in politično najrazboritejši narodi. O tem smo se v svetovni vojski dovolj prepričali. Sicer pa navaja »Alldeutsches Tagblatt« tri poglavitne sovražnike nemškega naroda: socialno demokracijo, moderno žensko giba-

nje in — rimsko duhovščino! To so — pravi — stenolomi judovskega denarnega in političnega svetovnega gospodstva proti Veliki Nemčiji in proti nemštvu sploh. In dalje pravi: Mi vsenemci gremo tudi v tej smeri (glede ženske volilne pravice) svojo samotno pot. Vsenakrog se giblje trop judovsko-demokracijskega ženskega političnega dirindaja. Mi vidimo nevarnost in svarimo. — Dobro, če je to njihovo prepričanje. Ampak zakaj vsenemci niso svrali takrat, ko se je Amerika pripravljala na vojsko proti osrednjim državam, takrat, ko je vsak trezen človek moral videti strahovito nevarnost, ki je vstajala proti Nemčiji, nevarnost, katere moč in učinek se je dal z matematično natančnostjo izračunati. Vsenemci so bili za to nevarnost popolnoma slepi in so noč in dan hujskali in ruvali in izzivali. To mora vero v njih bistrovost tudi v vprašanju ženske volilne pravice zelo omajati. — Svoj članek zaključuje »Ad. Tbt.« tako-le: »Tiste nemške žene in dekleta pa, ki so mnenja, da morajo svojo volilno pravico ob bodočih volitvah v narodno skupščino izvršiti, prosimo, naj oddajo svoje glasove samo tistim kandidatom, ki ne dvoumno nastopajo za Veliko Nemčijo.« Torej!

nja, na svojem gradu Hrabovan, je sprejemal politike, umetnike in učenjake. Masaryk je bil zmiraj zraven in ni čuda, da je to zelo vplivalo nanj. Našel je v tem krogu tudi svojo osebno srečo, seznanil se je z vzgojiteljico otrok. Ta je morala v osebnih zadevah pozneje v Ameriko. Masaryk je šel ponjo, kakor hitro mu je bilo mogoče poročiti se. V tistih dneh se je habilitiral na novoustanovljeni češki univerzi v Pragi za praktično filozofijo in statistiko. Ena njegovih knjig — v nemškem jeziku spisana monografija o samomoru — je zelo vplivala na njegovo nadaljno življenje, na čuden način. Bogat mlad mož, ki se je hotel umoriti, je bral z veliko vnemo Masarykovo knjigo, psihologija samomora ga je prav posebno zadovoljila; sicer ga ni odvrnila od samomora, a pred smrtjo je zapustil psatelju, ki ga osebno ni poznal, majhno premoženje. Zadostovalo je, da je bil odslej Masaryk materialno precej neodvisen. To je pa dosti. Kmalu potem je ustanovil Masaryk novo stranko, stranko realistov, ki je hotela na podlagi faktičnih razmer praktično dvigniti Čeha. Masaryk je tudi eden redkih Čehov, ki se zelo zavzemajo za gojitev nemščine.

Demokracija in beda.

S tem predmetom se bavi neki nemški list in izvajanja so vredna, da si jih novodobna družba vzame k srcu. Pravi: En nedostatek je, ki se je čutil, odkar človeštvo misli, ki je vedno klical po prerosnovi, po odpomoči, katero mora sedaj končno dobiti. Poleg bogatih in revnih, poleg srečnih in nesrečnih, poleg pridnih in lenih hodi od nekdanj vrsta ljudi, ki kljub vsemu obupnemu delu ne morejo nikdar doživeti takega veselja ali sreče, ki nimajo nobenega zagovornika, ki bi bil dovolj močan, da bi omilil njihovo bedo: najrevnejši med revnimi. Osamele žene z mnogimi otroci, bolniki, pohabljeni, zapuščene sirote in mnogi, mnogi drugi, tisti, o katerih meni Wilson, ko govori o razmerah, da oko vladajočih ne seže do njih.

O da, veliko se je storilo zanj! Na podlagi statistik se da dokazati, kako je število dobrodelnih zavodov vedno raslo, kako je milosrčnost zavzemala vedno večji in večji obseg — danes se je polastila celo plesnih zabav! Toda roko na srce: ali res mislite, da je revežev postalo manj? Ali ne vidite — četudi si prizadevate, da jih ne bi videli — vedno zopet bitij, ki vas napolnjujejo z grozo? Bitja, ki omahujejo, ki se plazijo po tleh, ki so tako strahovito zanemarjena in bedna, da v njih ne moreš več spoznati božje podobe?

Globok prepad bede in gorja zija danes kakor le kdaj. Drobtine miloščine, ki so jih ljudje vedno metali vanj, njegovega dna niso toliko dvignile, da bi ga mogli videti. Dajmo, spustimo enkrat olóvnico, vrzimo sidro, pa naj se pogrezne še tako globoko. Kakor se je z zakoni zaščitila žival, tako naj se končno enkrat potegnejo meje tudi človeški bedi!

Naj bo kakorkoli: V nobeni občini ne sme biti človeka, ki bi bil prepuščen bedi. Za lenuhe naj se uvede prisilno delo, za

Izza kulis.

Ta teden se je zgodil v slovenski operi zločin. Zopet so krive temu kulise: nekdo je podrezal vrvi, s katerimi se dvigajo perspekti in solite, in ako bi nakano v zadnjem trenutku ne opazili, bi se lahko pripetila velika nesreča, da, lahko bi se zgodilo, da bi imel mestni pogrebni zavod opravka na odru. No, bistro oko je zazpazilo nameravani atentat še pravečasno in odpovedala se je le razprodana predstava »Onjegina«, v jezo vseh tistih, ki so vendar enkrat dobili vstopnice.

Spreten romanopisec bi lahko napisal o slovenski operi kriminalen roman. Ne verjamete? Le pomislite na tatvine, ki so ogrožale skoro mesec dni obstoj tega zavoda. Enemu igralcu je bil ukraden smoking — med brati danes vreden 1000 K, to je dvomesečna gaža, — drugi dami so izgubili novi lakasti čreveljčki in nogavice, to je vendar dandanes te reči tako težko dobiti; — še celo godcem iz orkestra so kmaknili zimske suknje. No, pa naj še kdo reče, da bi ne bil to sijajen dektivski roman. Recimo:

»Temna noč je... Vse luči so pogasene... Črno zavita postava se plazi po garderobah... Suha je prišla, debela se vrača... Hajd, v pogreznico... Nož v roke... Vrvi so narezane... Smuk, da je

nihče ne vidi... Iz kota se plazi drugi tat. Srečata se... Prvi ustrelil na »sotrudnika«... Nihče ni zadet... Skleneta prijateljstvo... Viribus unitis na delo...« itd. itd.

Samo malo še ljubezenskih zapletkov, tatvina srca, in roman bi bil spisan, da bi se trgali ljudje zanj. Morda bi izšel roman ilustriran. Slike prizadetih okradencev — faksimilija opozorila in svarila glediškega konzorcija... fotografirane svilene nogavice... Tako malo resnice, malo laži, malo pikantnosti, v celoti pa hudo zapleteno in zavito...

Pa tudi Cankarjeva »Jakoba Rudo« so ta teden nenadoma odpovedali. Spraševal sem na vse strani, zakaj; pa mi je vsako drugače povedal. Imel sem vtis, da sami ne vedo, zakaj so to storili. Samo najvažnejše »izgovore« bom naštel: »Zakaj bi igrali, ko je bilo samo 40 vstopnic razprodanih?« — »Suflerka je od rečnega krika in vpitja v suflerški kolibici tako ohripela, da je ni bilo mogoče razumeti besedice in brez suflerke vendar ni mogoče igrati.« — »Cankarjevi prijatelji so iz pietete do pesnika preprečili to tako slabo igrano dramo.« — Najbolj tehten se mi pa zdi še izgovor: »Tisti večer je bilo premraz, da bi Ruda skočil v vodo, ker bi se sicer gotovo prehladil.« Jean C. o q.

Iz Masarykovega življenja.

On je eden tistih mož, ki so v trdem boju za življenje se povzpeli iz ponižnih začetkov do virov višje omike in znanstvenega poklica. Kot visokošolec je moral inštruirati. Po dokončanih študijah je prišel v hišo predsednika bernske trgovske zbornice viteza Gomperza. Bil je tam domači učitelj. Gomperz je bil eden od vo-

diteljev nemške ustavne stranke, brat globoko naobraženega poznavalca grškega sveta Teodorja Gomperza, mož slavne pevke Karoline Bettelheim, sploh pa mož najlinejše naobrazbe in najživalnejšega zanimanja za znanstvo in umetnost. Zelo se je zanimal za Masarykov razvoj in kmalu je bil velik prijatelj vzgojitelja svojih otrok. Gomperzov dom v Brnu je bilo nekako središče brnskega duševnega življe-

vse druge brezpogojna postavna pomoč! Še-le potem bo beračenje kaznjivo in sramotno, a dotlej je zločin in sramota — obilica.

Val demokracije, ki nosi našo dobo, bi zapustil v zgodovini klaverna spomin, ako človeške družbe ne bi mogel rešiti tekovne sramote: bede.

Širite „Večerni list“

Po svetu.

s Kako se pesniki spoznavajo med seboj? Švedski pesnik Karel Mihael Bellman, ki je umrl leta 1793., je dal vsled svojega ciganskega obnašanja snov za marsikatero šaljivo dogodbico. Bili so časi, ko ni imel nobene postelje, ker je živel vedno v gostilni. Po prekropani noči je prišel navadno v klet štokholmske opere in zahteval slanikove solate za svojega »mačka«. Ko je ni dobil, je zapustil zabavljajoč negostoljubno gostilno. Na stopnjicah je sedel neki mož. Ko je ta slišal Bellmanov prepričanje, je potegnil iz žepa skatlo in dejal: Brez tega ne grem nikdar iz hiše. Tu je slanikova solata. Bellman je objel svojega prijatelja in ga vprašal po imenu. Bil je pesnik Kaksell. Tedaj sta se spoznala ta dva posebeža, pojedla solato in postala največja prijatelja.

s Radek — zgrabljen. Radek je bil po Liebknechtovi smrti voditelj komunistične stranke, razpolagal je z mnogim denarjem in plačeval kurirje iz Rusije, zato so ga zgrabili. Najti ga je bilo silno težko. Obledelo je pogosto menjal; včasih je bil v vojaški obleki, včasih pa v civilni. Izdajal se je za zdravnika, enkrat pod imenom dr. Freund, drugič pod imenom Mereter, in je pravil, da se bavi z novo zdravniško izumitvijo. V njegovem propagandnem uradu so bile vse niti, ki so bile razpletene okoli vse Nemčije. Popadli so ga, ko je bil na obisku pri svojem prijatelju, in sicer je to storil en uradnik in en častnik s šestimi vojaki. Uradnik mu je dejal: »Vi ste Radek, zato vas aretiram.« Radek se je delal začudenega in dejal, da je to gotovo pomota. Uradnik se ni pustil prevariti in Radek je moral iti z njimi, samo da mu je častnik prej jamčil za življenje. Pri njem so našli veliko propagandnih spisov, iz katerih se je dalo spoznati, da se je imel začeti v mesecu februarju velik upor na vsem Nemškem.

s Žene angleških državnikov. Danes se žene angleških državnikov dokaj razlikujejo od svojih sovrstnic od prejšnje dobe. Današnje žene se držijo v neki daljavi od politike, ne silijo v javnost in prepustljajo javne tribune svojim možem. Vedno — kot je že rečeno — ni bilo tako. Žene visokih mož so se udeleževale pridno političnega življenja. Tako poročajo o Lady Palmerston, soprogu znamenitega lorda, ki se je udeleževala politike ravno tako kot njen mož in je izrabila svojo visoko družabno stališče, da bi prodrla s svojimi idejami. Lady Salisbury pa je bila njena nasprotnica, ki je tekmovala z njo, in hotela pridobiti množico zase. Obe sta na-

pelj vse sile, da bi druga drugo pobile. In če sta se predpoldne še tako hudo in ostro napadli, sta prišli popoldne skupaj v družbo in sta se cedili od same ljubeznivosti in uljudnosti druga proti drugi, da bi nihče ne mogel soditi, kake nasprotnici sta to. Lady Salisbury ni bila tako dobra govornica kot Lady Palmerston, a je imela večjo moč prepričevanja, in je s tem vplivala na poslušalce.

s Trinajst vagonov umetnin, ki jih je bila Avstrija uropala za časa vojne, se vozi skozi Trident v Italijo. V teh vagonih je znamenita zbirka Scipia Scighetia, ki je bila odnešena iz Tridenta.

s Od 135 podmorskih čolnov, ki jih je oddala Nemčija na entento, jih je dobila Anglija 30, Francija 16, Italija 10, Japonska 7, Amerika 4. Ostalih 68 jih stražijo v angleških pristaniščih.

s Iz strahu pred tatovi je padla v nezavest. Ko je prišla v Zagrebu neka gospodična še pred poldne s trga domov in odprla vrata, je kriknila, da so vsi sosede prihiteli skupaj. Ko so prišli, so jo našli v nezavesti. V njenem stanovanju so gledale izpod postelje neke zamazane noge, sredi sobe pa je stal poln koš blaga. Za zavoso ob elnu se je stiskala neka ženska. Hitro so telefonirali na policijo, ki je prišla tatu in tatice, katera sta hotela odnesti blaga v vrednosti 4000 K.

s Škandal mažarske poslanice. Čitatelji se še spominjajo imena Rozike Schimmer iz glasovite Fordove mirovne ekspedicije, ki jo je grof Karolyi imenoval za poslanico v Bernu. Med tem je mažarska vlada imenovala drugega poslanika in dvakrat odpoklicala Roziko. Toda ona noče iti iz Berna, kjer jo trpijo oblasti bolj iz galanterije kot iz kakšnega drugega razloga. Pa še nekaj je: Gospodična je potrosila 300.000 K vladnega denarja in se zadolžila za nadaljnjih 60.000 frankov pri hotelirju, krojaču, slaščičarju itd. Švicarski trgovci zahtevajo plačilo od vlade, toda vlada zahteva natančne račune. Se ena: Propagandna misija je potrosila silne vsote, za katere zahtevajo v Budimpešti računov. Sumljivo je bilo to, da je bil eksminister imenoval krog sebe same svoje ljudi. Časopisje zahteva natančno preiskavo glede Rozike, ki živi razkošno in brezbržno v krogu svojih prijateljev.

s Nazadovanje ruskega trgovskega brodovja. Ruska vlada je sklenila svoje trgovsko brodovje z ozirom na to, da ne bo zadostovalo za prevažanje blaga preko morja; to prevažanje bi prešlo popolnoma v angleške in francoske roke. Kdor bo gradil novo ladjo, bo dobil nagrado 25 odstotkov gradbenih stroškov in pa 50% brezobrestnega predujma. Rusko brodovje je bilo v primeri z zunanjo trgovino zmiraj izredno majhno in se je v zadnjih letih prav posebno neugodno razvijalo. Dočim je vsebovalo leta 1908, 974.000 ton (tona je skoro 3 kubične metre), je prišla njegova vsebina leta 1914, na 1.054.000 ton, leta 1915, pa na 1.055.000. To so prav majhne številke v primeri s trgovino in z velikansko razsežnostjo države. Angleško brodovje n. pr. je vsebovalo nad 10 milijonov ton. Od 800 parnikov začetkom leta 1914, jih je imelo samo 150 več ka-

kor 1000 ton vsebine. V vojski se je pa trgovsko drusko brodovje seveda še zelo zmanjšalo, pravijo da za kakih 20%. A ruska ladjedelska industrija ne more izvršiti večjih naročil, ker nima zadostnih priprav in naprav. Samo pet je takih ladjedelnic, ki morejo narediti ladje z več kot 1000 tonami. A tudi te ne morejo vzeti v delo več kakor eno samo ladjo naenkrat, ker delajo večinoma le manjše ladje. Najvišja letna produkcija ruske ladjedelne industrije je znašala dosedaj nekaj nad 15.000 ton in je obsegala 32 ladij.

s Kava se pojavlja. Naša stara znanka se pojavlja v večji množini in bolj poceni. Pred štirimi meseci je veljala 200 K kilogram, za zdaj je že padla na 60 K kilogram, celo po 40 K kg se je dobi. Sedaj bodo pač plačali oni, ki so natlačili svoje magacine. V Dalmaciji je kava po 18 K kg, in ta spada tudi v našo državo. Tako »Jugoslovanski List«.

s Žentilmeni. Lepa pripoved se pripoveduje o generalu Keyton March, ki je bil šef ameriškega generalnega štaba v Franciji. Nek mladi poročnik, ki je slišal »kosmato« dogodbico in mu je bilo mnogo na tem, da jo pove dalje, je prišel v sobo, kjer je bilo več častnikov in med njimi tudi general. »Jaz vem eno res zabavno dogodbico,« je začel. »Upam, da ni žensk med nami.« »Ne,« je odgovoril general suho. »Žensk ni, toda so žentilmeni.« Poročnik je mečkal.

s Pravica glasovanja aktivnih častnikov. Neki francoski major piše: Odobravamo pač boj za pravice žena, toda nihče se ne spomni na nas. Na ta način so ženske prej dospеле do glasu, kot mi — aktivni častniki.

s Letni čas. V javnosti se je pričelo razpravljati tudi o tem, ali kaže obdržati letni čas tudi v miru. Na Bavarskem se je izrazil odklonilno mnenje.

s Kakao. Domovina za kakao je Meksiko. Nahaja se tudi na otokih S. Tomas in de Frikidad. Kakao raste na drevesu (grmu), a sad je pečopen storž. Ta kakao raste v celih pragozdih, a tudi posamezno. Prva in glavna sestavina kakaova je neka bela mast, potem je nekaj teobrina in kofeina. Masti je 50 odstotkov in se imenuje kakaov maslec. Domačini ga uživajo malo razredčenega z mlekom ali vodo. Pri nas se dene mala količina v toplo mleko. Zmlet kakao se zmeša s sladkorjem in se na ta način dobiva čokolada. — Sladkosnedeži pa pogosto ne vedo, kako se pridobiva čokolada.

s Ali bo kmalu konec draginje? Dunajski trgovski gremij je bil razposlal svojim članom vprašanja, kdaj in za koliko se bodo znižale cene raznemu blagu. Vsi odgovori se izzvenevajo v mnenje, da draginje ne bo še tako brž konec. Kar tiče čevljev, na uvoz ni veliko misliti, ker so nevtalne države prepovedale izvoz. Galanterijsko blago se tudi ne bo pridlo pocenilo, razen če bi vsled zastoja trgovine trgovci začeli iz strahu prodajati svoje velike zaloge. Krtače in glavniki, ki so dosegli ne navadno visoke cene, ne bodo prej cenejši, dokler se železniški promet ne uredi. Porcelan in steklo bosta še nekaj časa draga, ker avstrijski industriji še vedno manjka

premoga, zaloge so majhne, a inozemskih naročil je oglašanih že veliko. Za gumifasto blago prejkoslej manjka surovin ter so izdelki zato zelo dragi. Edino drogo so nedvomno prekoračile vrhunec svojih cen. Posebno bodo padle cene žvepla, kakor hitro pride prvi uvoz iz Italije. O svili pravijo poročila, da so cene na svetovnem trgu zelo trdne in da gredo cene za surovo blago še navzgor. Hišna oprava bo po mnenju strokovnjakov še nekaj let ohranila visoke cene, ker nedostaja suhega lesa.

s Iz mirovne konference se norčujejo; na njeno počasnost prileti ta in ona beseda. Ameriški časnikarji pišejo: Sredi važne debate o kolonijalnih vprašanjih, se je čutil Lloyd George naenkrat primoranega, da zapusti dvorano na Quai d'Orsay radi slabega zraka. Dejal je: »Ne verujem, da je bilo od časa Ludovika XIV. tu kdaj prežračeno«. Pomanjkanje dobrega zraka povzroči zaspanost in mnogi gosposije zadremlejo sredi važnih debat.

s Skrivnostni umor Kitajcev v Washingtonu. Washingtonska policija ima mnogo opraviti s slučajem, ki vzbuja veliko pozornosti. Voditelj neke kitajske misije Wong in dva dijaka washingtonskega vseučilišča, z imeni Hsie in Wu, so bili pogrešani. Čez nekaj dni so našli njih trupla v najodličnejšem delu mesta. Vsi trije so bili ustreljeni.

s »Simulanti« so umirali. Vsakemu je znano, kako so delali svojčas pri vojaki. Kdor je bil bolan — to posebno pri pljučnih ali želodčnih boleznih — je bil neusmiljeno poslan na fronto. Še ozmerjali so ga za sleparja. Neki zdravnik pripoveduje: »Že v l. 1915. in 1916. so bili mnogi vojaki poslani na fronto, ki so jih oficirji spoznali za bolne. Spominjam se posebno nenadno smrti nekega umobolnega, ki so ga imeli za simulanta v Karpatih.« To pa niso bili poedini slučaji. Zdravnik ga je spoznal dopoldne za zdravega, popoldne je pa umrl. Seveda je mnog tudi slepil zdravnike in vse skupaj.

s Beg bivšega bavarskega veličastva. Žalostnovesela je dogodbica vrtoglavega bivšega kralja Ludovika Bavarskega. V noči 7. novembra sta dirjala dva avtomobila kot nora po monakovskih ulicah: družina Wittelsbach je bežala. Čez noč so se ustavili samo za hip v neki vasici in hoteli prenočiti v neki koči, a domačini so jih spoznali in jih niso hoteli sprejeti, boječ se revolucionarcev. Kraljeve hčere so zastonj trkale od vrat do vrat, kot v pravljici. Ko jih je dobila zora, so si s samimi kraljevimi rokami čistili obleko, ki je bila vsa umazana od tavanja po blatu. Smešna je bila šele drugi dan, ko so hoteli častniki priseči na novo vladu, a so hoteli, da jih kralj odveže prisege. Ves München se je smejal, ko je izvedel, da je njih dobri »pivo-pivski« kralj zbežal.

s Bivši »Kronprinz« se hoče ločiti. Bivši »Kronprinz« je pisal svojemu bivšemu odvetniku, da naj uvede razpravo radi ločitve zakona. Kronprinz je bil oženjen z Cecilijo Meklenburško, ki mu je porodila petero otrok. Otroci so ostali v Berlinu, medtem ko je oče pobegnil na Holandsko.

s Zadnji iz rodovine Romanov. V Parizu živi edini iz ruske carske rodbine Romanov veliki knez Aleksander, ki je še

ostal pri življenju. Od družine je poginilo vsega skupaj 16 oseb.

s »Angleška bolezen«. To je najnovejša bolezen, ki jo imenuje »Daily Mail«, namreč ples, ki se je razširil po vsem Londonu in se začel že ob zgodnjem popoldnevu in traja pozno v noč, brez ozira na to, da po nekaterih krajih manjka razsvetljave; po plesnih sobanah mora biti svetlo kot v raju. Oficirji, katerim se zdi sramotno, nositi kraljevo uniformo, se udeležujejo plesa v civilni obleki. Jedi, ki se pripravljajo o teh časih, ne kažejo na to, da smo preživeli štiri leta vojske, zdi se, da smo v izobilju mirnega časa. Igralci na klavir zaslužijo po 500 kron na večer. Treba je opomniti, da se v štirih letih ni na Angleškem niti enkrat plesalo in da se sedaj javlja ta svoboda po dolgem postu na tako eksplozivnem način.

s Hud mož. V Marsilji se je zgodil obžalovanja vreden slučaj. Neki bivši infanterijski narednik je ubil svojo ženo zato, ker pakrat ni zaprla za seboj vrat, ko je šla po oprasku iz sobe v kuhinjo. Sosedje so dejali, da je bil pred vojno silno dober človek. — Mnogo ljudi je podivjalo v teh dneh.

s Sven Hedín, raziskovalec Tibeta in Himalaje, Šved po rodu, je znan marsikom. Za časa vojne se je postavil s svojimi simpatijami na nemško stran, za kar so ga brisali Angleži iz častnih mest učenjakov. Zdaj poročajo listi, da prestavlja na švedski jezik »spomine« generala Ludendorffa, ki je napisal to apologijo za časa bivanja na švedskem. V tem delu se »ekscelenc« pere. Sven Hedín ima pač nehvaležno, dasi morda dobro plačano delo. Za svojo Nemcem prijazno delo »Ljudstvo v orožju« je bil dobil veliko vsoto denarja.

s Boroevičev arhiv. Te dni je došel v Zagreb takozvani Boroevičev arhiv, ki obsega 17 skrinj. To so dokumenti, ki so zbrani v Boroevičevem glavnem stanu v Postojni in se tičejo vseh 12 bitk na Soči. Manjkajo samo zadnji štirje dnevi, ki jih ni mogoče najti. Komisija, kateri je poverjena naloga, da prouči te spise, še ni izgubila upanja, da dobi tudi te važne dokumente zadnjih štirih dni. Ostalo sestoji iz dnevnika generala Boroeviča, ki ga je sam pisal, iz načrtov bojišč, danih povelj itd. Proučevanje teh spisov bo dokazalo, da Italijani niso bili nikoli zmagovalci, ampak so bili vedno poraženi.

s Smrt učenjaka. London, 14. febr. (Lj. k. u.) »Times« od 5. t. m. poročajo iz Cambridge (Massachusetts): V ponedeljek, 23. t. m. je umrl slavn astronom E. C. Pickering, ravnatelj Harvardske zvezdarne, ki je bil zlasti po svojih svetlobnih in spektralnih raziskavanjih in ozvezdja znan učenjak.

s Poglavar Mormoncev je umrl. V Ameriki se nahaja posebna mormonska vera, katere pripadniki imajo svoje središče v Uthi. Ta vera, dovoljuje tudi mnogoženstvo. Pred kratkim je umrl njih verski poglavar Josip Šmid, za katerim žaluje pet vdov, 43 otrok in 90 vnukov. Star je bil 80 let. Bil je nečak prvega proroka Mormoncev, eden onih redkih, ki so preživeli viharne dni ustanovitve te nove vere. Bil je rojen l. 1838 v Cartago v Illinois, kjer so

linčali ljudje njegovega očeta in strica. Mati je bežala z njim v Nauvoo; od tu pa je šla v Uthi, kjer se je ustanovila mormonska cerkev. Nekaj časa je bil Šmid misijonar na Havaju, pozneje pa se je udeležil mormonske vojske. Pozneje je postal poglavar Mormoncev. Bil je tudi lastnik raznih podjetij, kar mu je neslo precejšnje dobičke. Njegov naslednik je Herbert Grant.

s Na sliko bivšega cesarja Viljema je streljal. V neki izložbi v Milanu je stala slika nemškega kralja. Pod sliko je bilo zapisano: »Glavni krivec svetovne vojske.« Neki mladenič jo je ogledoval skupno z drugimi mlajšimi. Naenkrat je potegnil samokres in ustrelil v sliko. Krogla je prebila šipo in sliko in ranila enega človeka v trgovini. Na policiji je izjavil, da ni mogel zadržati gneva proti Viljemu.

s Slab poklic. V kodanskih listih bemo sledečo čedno zgodbo o sedanjem danskem kralju Kristjanu. Na neki slavnosti je govoril z raznimi vplivnimi zastopniki trgovine in industrije. Tožili so mu, da so časi slabi. Neki veletrgovec pravi: »Zares, časi so strašni.« — »Prav zares, odvrne kralj, »posebno kar se tiče moje stroke«.

s Pravica do oddiha. To se dogaja v nekem pariškem uradu. Tok se je pokvaril in električna luč se je ugasila. Šli so do elektrotehnika, dva imajo posebno zato nameščenega. Najdejo prvega, mladega, ki je ravno prišel od vojakov. — »Kaj? Štiri leta vojne sem trpel. Mislim, da imam pravico za oddih. Naj dela drugi.« Šli so k starejšemu: »Da? Štiri leta sem delal za dva; naj mladi dela nekoliko. Pravico imam, da se malo odpočijem! — Palača je ostala v temi.

s Koliko blaga je na dnu morja? Potopljeno blago cenijo na 15 milijonov ton, v vrednosti 40 milijard. Angleška je ustanovila neko sekcijo 450 ladij, s pomočjo katerih namerava rešiti, kar bo mogoče. Rešiti jih misli na ta način: Ladje, ki so večinoma v manjši globčini kot 100 metrov, bodo popravili na dnu morja, iztisnili z njih vodo, nato se bodo brodovi dvignili iz vode sami, po naravnem zakonu, da vsaka, v vodo potopljeno telo izgubi na svoji teži toliko, kolikor tehta voda, ki jo je odrinilo telo. Sedaj bodo ladje razmeroma lažje (brez vode v telesu) in lažje stvari plavajo na vodi. To je sicer samo vnačrtu. Napravljene so tudi že različne naprave, s katerimi si bodo pomagali in lajšali delo. Da bi se jim le posrečilo.

s Bankovce tiskajo. V Berlinu so prišli na sled neki družbi, ki je izdelovala bankovce. Bila je to cela tvornica, ki je imela vsa moderna pomožna sredstva.

s Po zraku se vozimo. Vsak dan čujemo nove smeje načrte o zračni vožnji in brez dvoma se nam bliža čas, ko bomo stopili v letalo z isto malomarnostjo ko na vlak. — Zrakoplov sestava »Candron Aerobus«, ki je bil namenjen za bombardiranje iz velike daljave, je preletel z osmimi ljudmi iz Pariza v Bruselj v dveh urah in 40 minutah. Zrakoplov lahko preleti 160 km na uro in 900 km brez počitka. — Zeppelinovi zrakoplovi pa nameravajo začeti v tem letu zračno vožnjo med Berlinom in Švicarsko.

a Poneverilec denarja. Bela Bihari se je ustrelil v Budimpešti. Bil je šef ene podružnice avstrijske banke in je zmanjkalo več stotisoč kron. Ko je bil v glavnem bančnem poslopu zaslišan in so mu rekli, da ne sme zapustiti Budimpešte, je vzel revolver in se pričo njih ustrelil v glavo. Zapri so tudi nekega mladega uradnika.

s Angleške izgube v zraku. Angleži so izgubili v zračnih bojih med svetovno vojno 16.623 mož, mrtvih je 4579 častnikov in 1587 podčastnikov; ranjenih 5369 mož, pogrešanih 1876 mož, ujetih 2794 mož, interniranih 334 mož.

Aprovizacija.

a Aprovizacija. Državnim civilnim vpokojencem (tudi njih vdovam in sirotam) se bo prodalo v ponedeljek, torek in sredo, 17., 18. in 19. t. m. popoldne od 1. do 5. ure v skladišču Gradišče 8, pritličje, nekaj mesenine. Na vrsto pridejo v ponedeljek stranke od A do J, v torek od K do R in v sredo ostale. Prinesti se ima denar odštet in žigosan.

a Čebula za IV. okraj. Stranke IV. okraja dobe čebulo v ponedeljek, dne 17. t. m. pri Mühleisnu. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 600, od 9. do 10. ure štev. 601 do 1200, od 10. do 11. ure št. 1201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg čebule. Kilogram stane 1 krono.

a Čebula za V. okraj. Stranke V. okraja dobe čebulo v ponedeljek, dne 17. t. m. pri Mühleisnu. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: popoldne od 2. do 3. ure štev. 1 do 500, od 3. do 4. ure štev. 501 do 1000, od 4. do 5. ure štev. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg čebule. Kilogram stane 1 krono.

a Čebula za VI. okraj. Stranke VI. okraja dobe čebulo v torek, dne 18. t. m. pri Mühleisnu. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 500, od 9. do 10. ure štev. 501 do 1000, od 10. do 11. ure štev. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo do 5 kg čebule. Kilogram stane 1 K.

Čebula za VII. okraj. Stranke VII. okraja dobe čebulo v torek, dne 18. t. m. pri Mühleisnu. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: popoldne od 2. do 3. ure štev. 1 do 400, od 3. do 4. ure štev. 401 do 800, od 4. do 5. ure štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo do 5 kg čebule. Kilogram stane 1 krono.

Poslano.*

S posebnim zadovoljstvom beležimo spremembo, ki se je izvršila v ravnateljskem mestu restavracije »Union«. Bivši ravnatelj je z mikroskopično majhnimi porcijami in strašnimi cenami izkoriščal nenavadne razmere in polnil svoje žepe na škodo gostov, vsled česar se je njihovo število zelo skrčilo. Pred kratkim je pa prevzel vodstvo znani S. Fiala, bivši restavrater pri »Roži«, kamor smo zahajali trumoma vsled dobre kuhinje. Takoj pri prevzemu restavracije »Union« je dokazal, da je v zadnjem času le še napredoval, da stoji na višku kuhinjske umetnosti, da je mojster v svoji stroki, s katerim se v Ljubljani nihče ne more kosati. Porcije so se povečale, cene pa nasprotno znižale. Naravna posledica je, da se lepi restavracijski prostori zopet polnijo, da se vračajo stalna omizja, ker dobra in obilna kuhinja še vedno vleče.

Kdor hoče dobro, dosti, ukusno in po ceni jesti ter piti, zraven kozarec izvrstnega vina, ta prihaja v restavracijo »Union«.

Več gostov.

* Za »Poslano« uredništvo ne prevzame nobene odgovornosti.

Vsakovrstne slamnike

priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi slavnate čevlje (solne), predpražnike, slavnate podplate za čevlje

Franjo Cerar, tovarna slamnikov,
Stob p. Domžale.

Tovarna je 7 minut oddaljena od koledvora.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.

(Dahe.)

Jaz sem bil v Castelfranco dobil tudi šestronoge prebivalce v svojo obleko. Nikomur nisem tega povedal, nisem si upal, ker drugače bi se me bil vsakdo ogibal, češ, delegat si za kurirsko službo, pa nosiš s seboj živali, ki tako počasi hodijo.

Izjavljam pa, da se mi je po zaslugi sobarice v Quirinalu vendarle posrečilo rešiti se svojih sopotnic, ki so najbrž imele namen, spremljati me, če treba, celo v Francijo.

Zmetal sem vse svoje perilo sobarici, ki mi je obljubila, da bo »per bene« (dobro) oprala vse do prihodnjega dne.

No, račun ni bil majhen, a čeden sem pa le bil in od tedaj sem se zopet smatral za človeka, ki sme v družbo svojih tovarišev.

Nato smo šli iskat svojih bratov Hrvatov. Naleteli smo na enega že na ulici, in ta nam je povedal, da so nekateri na srbski legaciji, kjer jih gotovo najdemo.

Pa smo šli na Piazza dell'Indipendenza 6. Nekateri svojih sopotnikov smo res našli tam. »Razgovarali« so, da je bilo veselje. Červiček je kar skakal dobre volje, ker so mu na legaciji izstavili rdeč srbski potni list, meneč, da mu zdaj ne more priti blizu tudi karabinier vseh karabinierjev.

Nam, navadnim jugoslovanskim potnikom, pa so na legaciji vzeli potne liste Narodnega viječa in nam dali potrdila, da smo srbski državljani.

Kdaj, kako bomo potovali naprej, o tem se ni nihče menil, kajti vse je, kakor so rekli, odviselo od tega, če pridejo v Rim še istega dne ali drugi dan Korošec, Pašić ali Žerjav.

Drugi dan zjutraj smo nameravali ravnatelj Ivan, dr. Ivan L., Rude, Kristofič in moja malenkost napraviti dopoldne izprehod po Rimu. Zmenili smo se, da se dobimo ob sedmih zjutraj pred Quirinalom.

A zjutraj ni bilo nikogar. Ker se mi je čudno zdelo, da gospoda Ivana ni, sem ga šel obiskat v Grand Hotel in sem ga dobil v postelji.

Bil je bolan in je rekel, da bo težko potoval dalje. Naročil si je bil po vratarju tudi zdravila. Ker se mu je tudi na govoru poznalo, da v njegovem grlu ni vse v redu, sem ga pustil z željo, da ga indispozicija kmalu mine.

Najeli smo dva izvoščka in odpeljali smo se čez Monte Pincio na izprehod po Rimu: dr. Ivan L., Kristofič v enem vozu, Rude in jaz v drugem.

Precej hladno je bilo ono jutro in ni nam bilo prijetno sedeti v odprtem vozu. V parku pri Villi Borghese smo se ustavili in si ogledali celo vrsto mramornatih spomenikov, ki stoje ob zelenih gredicah. Med temi sta nam naša voznika pokazala tudi kipa dveh iz predvoine in voine dobe znanih neodrešencev: Battistija in Ober-

Louis Baersch
nadinžener

Vida Baersch roj. Mally
poročena

15. svečana 1919

Chemnitz (Saksonska) Ljubljana

danka. Objektivno človek res čuti pijeteto do moza, ki je, kakor Battisti, iz prave domovinske ljubezni stopil v vrsto svojih so-rojakov in se bojeval proti gnjili Avstriji, a politike z bombami, kot jo je uganjal Oberdank, bi ne odobral, najsi bo morilec — pravi ali samo v nameri — te ali one narodnosti. Tudi ulic bi ne imenoval po njem in trgov ne bi krstil z njegovim priimkom. Pa kaj hočemo? V zadnjem času se Italijani tako bratijo z avstrijskimi Nemci, da slednjič poleg Oberdanka postavijo spomenik tudi Francu Jožefu I. To bi bilo v Italiji poleg mnagega drugega tudi mogoče. Je pač dežela največjih narodnostnih paradoksov in političnih utopij. In kakor je 14. novembra preteklega leta občinski svet SPQR (Senatus populusque romanus — rimski senat in narod) vabil Rimljane k sprejemu v Rim prihajajočega kralja, tako so se drugi dan slišali iz ljudstva glasovi: »Abasso il gobbo«. (Doli z grbcem!)

Z monte Pancio smo krenili po mestnih trgih in ulicah, dokler nismo prišli do Petrove cerkve. Že prej sem nekaterekrat videl to velikansko svetišče, a vedno me je bolela glava, kadar sem ga zapustil. In tudi to pot ni bilo bolje. Nič izrazito verskega ne najdeš v tem prostornem hramu, ničesar ni, kar bi te pritegnilo k sebi, vsa

cerkev je muzej, v katerem lahko študiraš, molitev ti ne pride niti na misel, kaj še, da bi se čutil v središču katoliškega veroizpovedanja.

Samo nekaj kardinalov je v koru molilo brevir. To pa je bilo petje, da samemu Bogu ne more biti prijetno, četudi sem prepričan, da je božanstvu vseeno, ali so disonance naravne ali umetne. In disonancam je bilo v tem kričanju, da joj in groza. Dr. Kristoflič baje prej še nikoli ni videl kardinalov in ko smo prišli iz cerkve, me je vprašal: »Kje su ove papéskare, koje dreću ko jare (Kdo so oni duhovni, ki vpijejo kot jarci?) Čudni se je, ko sem mu povedal, da so to kardinali, in ni mogel verjeti da imajo ravno kardinali tako razpraskan grla.

Sedaj imajo baje namen prebarvati cerkev. Petra popoiroma belo. Konu je ravno to padlo v glavo, ne vem, vendar se je tiste dni govorilo z vso resnostjo o tem. Nazadnje se spomnijo in lepega dne pobelijo tudi Kolosej.

Šli smo nato mimo spomenika Viktorja Emanuela II. proti Panteonu in od tam sta nas voznika peljala po mnogih evinkih proti rimskemu foru, ki je po mojem skromnem mnenju najlepši del stare Romulove podrtije.

(Dalje.)

Deklica Elsalila.

Roman. — Napisala Selma Lagerlöf.

(Konec.)

Ljudje so takoj vstali in prišli na krov, v tem pa se je začelo svitati. Ko se je toliko zdanilo, da so mogli videti, kaj se je v noči zgodilo, so videli, kako daleč na zapadu pljuska morje. Toda na onem mestu, kjer je bila »Galeasse«, ni bilo niti ene razpokline, gore ledu so bile nakopičene okrog nje.

Zunaj na morju so plavale ladijce in tu in tam kateri ledeni hribček. Ti hribčki so se na soncu blesteli kot srebro, obsuti z rdečino zarje, kot z rožami.

Naenkrat je opazil brodar človeka, ki se je peljal preko ledu. Prišel je iz ozkega zaliva v Maestrardu in je vozil tako mirno, kot bi ne vedel, da so valovi zopet začeli voziti ladije. Ko se je pripeljal do »Galeasse«, je zavpil brodarju.

»Prijatelj, ali imaš kaj hrane, ko si zamorznil v ledu? Ali hočeš kupiti rib?«

Brodar mu ni odgovoril, ampak je dvignil pest proti njemu in zaklel.

Tedaj je došlec šel z voza, vzel sveženj sena in ga zagnal pred konja. Nato se je vzpel na krov ladije.

Ko je stopil pred brodarja, mu je dejal:

»Nisem prišel, da bi ti prodal rib. Ali vem, da si pobožen človek. Zato sem te prišel prosit, da pokličeš dekllico, ki so jo včeraj škotski vojaki pripeljali na ladijo.

»Meni ni znano, če je bila dovedena tu sem kaka dekllica,« je dejal brodar. »Nisem slišal ženskega glasu, četudi sem bil vso noč pokoncu.«

»Jaz sem Torarin, ki prodaja ribe; o meni si gotovo že slišal. Jaz sem v župni-

šču v Solbergu večerjal isti večer, ko je bil potem župnik umorjen. Od tega časa je bila njegova rejenka v moji koči, pa so jo sinoči ugrabili njegovi morilci in jo privleli gotovo seu na ladijo.«

»Kaj so morilci gospoda Arneja na moji ladiji?« je vprašal brodar preklešen.

»Kakor vidiš, sem jaz slab in plašen človek,« je dejal Torarin, »pa se ne upam ničesar storiti. Že več tednov sem vedel, kdo so morilci gospoda Arneja, pa se nisem upal, da bi se maščeval. Ker sem molčal, se jim je posrečilo, da so jo odnesli in odpeljali še dekllico po vrhu. Sedaj sem sklenil, da rešim dekllico.«

»Če so morilci na moji ladiji, zakaj ne pride mestna straža in jih zgrabi?«

»Vso noč in jutro sem jih prosil in nagovarjal za to,« je razlagal Torarin, »da so dejali, da se ne upajo spopasti z njimi, ker je na ladiji sto takih mezdnihih vojakov. Tedaj sem se domislil, da grem k tebi in te prosim, da pokličeš dekllico, ker si dober in pobožen človek.«

Brodar pa ni dejal ničesar o dekllici, ampak ga je vprašal: »Kako veš, da so morilci na ladiji?«

Torarin je pokazal na veliko hrastovo skrinjo, ki je ležala v kotu.

»Jaz sem videl to skrinjo pogosto v Arnejevi hiši, pa jo poznam,« je dejal. »V nji je bogastvo gospoda Arneja in kjer je denar, tam so tudi morilci.«

»To je skrinja gospoda Arhijeja in njegovih dveh prijateljev, gospoda Reginalda in Filipa,« je dejal brodar.

»Da,« je rekel Torarin. »Tako je.«

Brodar je molčal za hip, nato je pogledal krog sebe, šel do svojih ljudi in jim rekel: »Zdaj vem, zakaj moramo biti tu zaprti, a druge ladije gredo na morje. To je zato, ker imamo na ladiji morilce in hudodelce.«

Nato je šel brodar do škotskih mezdnikov, ki so še spali v notranjih prostorih. »Dragi ljudje,« je dejal, »ostanite mirni, tudi če čujete krik in vik na krovu. Poslušati moramo zapovedi božje in goniti hudodelce od sebe. Če me ubogate, vam obljubim, da vam izročim skrinjo, v kateri je bogastvo gospoda Arneja.«

Torarinu pa je dejal brodar: »Pojdi in vrzi iz sani ribe na led. Zdaj boš vozil nekaj drugega.«

Nato je navalil brodar s svojimi ljudmi v kajuto, v kateri je spal Arhije s svojima prijateljema. Napadli so jih, da bi jih zvezali, dokler so v spanju.

Ko so se trije škoti začeli braniti, so jih tolkli mornarji s sekirami in lopatami, kliče: »Vi ste morilci in hudodelci! Ali mislite, da boste ušli kazni? Ali ne veste, da je Bog radi vas zaprl morje?«

Tedaj so hudodelci začeli klicati na pomoč vojake, da bi jim pomagali.

»Ni jih treba klicati,« je dejal brodar. »Ne bodo prišli. Dobili so bogastvo gospoda Arneja, da si ga razdele. Ravno merijo s klobuki srebrn denar. Radi tega denarja vas doleti kazen.«

In prej, nego je Torarin zmetal ribe na led, se je pokazal brodar s svojimi ljudmi. Pripeljali so seboj tri hudodelce, ki so bili dobro zvezani. Bili so stolčeni in skoraj nezavestni od dobljenih ran.

»Bog me ni zastoj klical,« je dejal brodar. »Kot sem razumel njegovo voljo, tako sem ji sledil.«

Ujetnike so položili na sani in Torarin jih je odpeljal v Marstrand.

Ko se je naredila zora, je opazil brodar nekaj ljudi, ki so se bližali ladiji. Biti so morali stari in šibki, ker so le polagoma šli dalje.

Ko so prišli bližje, je videl, da sta im na čelu dva duhovnika, zamotana v plašče. Eden je bil mlad, drugi pa zelo star. Za njima je šlo par starih ljudi, ki so nosili nosila, poslednja pa je bila stara žena, ki sta jo podpirali dve služabnici.

Ustavili so se na ledu pred ladijo in stari duhovnik je dejal brodarju:

»Prišli smo, da odnesemo telo male dekllice, ki je mrtva. Morilci so priznali, da je dala ona življenje, da bi zbežali. Mi prihajamo, da jo odnesemo in pokopljemo k večnemu počitku.«

Tedaj je bila Elsalila najdena in prinesena na led. Položili so jo na nosila, stari duhovnik se je zahvalil in sprevod je krenil tja, odkoder je prišel.

Ko so šli nazaj, je videl brodar »Beleasse«, da gre mlada dekllica, ki je prej ni opazil, poleg nosil in nežno pogleduje na pokonico.

Ko se je žalostni sprevod oddaljil, je udarila nevihta, valovi so se začeli dvigati in razbijati led, tako, da je »Galeasse« mogla odpluti na odprto morje.

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencič.

Tiska Južoslovaška tiskarna v Ljubljani.